

เสี้ยวสวาด : การตีความเชิงปรัชญาธรรม

โสวิทย์ บำรุงศักดิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาสิ่งที่เป็นแก่นทางปรัชญา ด้วยวิธีการแห่งการตีความวรรณกรรมอีสานเรื่องเสี้ยวสวาด ซึ่งพบว่าเสี้ยวสวาด เป็นภาษาล้านช้าง หมายถึงนักปราชญ์ เป็นวรรณกรรมชั้นเอก เป็นนิทานชาดก มีสำนวนที่ไพเราะ มีแนวคิดเรื่องพระโพธิสัตว์ มีเนื้อหาสาระเชิงปรัชญา เชื่อว่าปัญญาประเสริฐกว่าทรัพย์ เน้นการใช้ปัญญาในการแก้ไข้ปัญหา ใช้ทฤษฎีเชิงศาสนาและปรัชญาเป็นเครื่องมือในการตีความ จนได้ความรู้ที่เป็นปรัชญาธรรม 3 ประเด็น คือ 1) ไม่ประมาทในการรักษาความลับ ไม่ควรคบหาสมาคมกับหญิง 3 ผัว ชาย 3 โบสถ์ 2) เชื่อในกรรมและผลของกรรมที่ใครๆ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีพ้นได้ และ 3) เปรียบเทียบให้เห็นพฤติกรรมของมนุษย์ผู้ไม่มีศีล เป็นเหตุให้พุทธศาสนบัญญัติศีล 5 และศีล 8 ไว้เป็นหลักประพฤติปฏิบัติขัดเกลตาตนเอง

คำสำคัญ ; เสี้ยวสวาด, การตีความ, เชิงปรัชญาธรรม

Siewswad : The Interpretation on Philosophical Dhamma

Sowit Bamrungphak

Mahamakut Buddhist University, Roi-Et Campus, Thailand

Abstract

The purpose of this academic article is to seek the philosophical essence by means of interpreting the Isan literary story “Siewswad”. It was found that Siewswad was in the Lan Xang language, refers to the philosopher as a literary masterpiece, a Jataka tale, has a beautiful expression, has a Bodhisattva concept, contains philosophical contents. It believes that wisdom is better than wealth, focuses on using intelligence to solve problems. There is using religious and philosophical theories as tools for interpretation until gaining knowledge that is philosophical Dhamma 3 issues: 1) not being careless in keeping secrets, should not associate with woman who has 3 husbands, man who was ordained 3 times (three churches), 2) believe in karma and the results of karma that everyone cannot be escaped, and 3) can be compared to show the behavior of human beings without precepts. As a result, Buddhism prescribes the 5 precepts and the 8 precepts as the principle of self-purification practice.

Keywords; Siewswad, Interpretation, Philosophical Dhamma

บทนำ

ดินแดนอีสานของไทยในปัจจุบัน เป็นส่วนหนึ่งของดินแดนแห่งภูมิภาคสุวรรณภูมิมาตั้งแต่โบราณแล้ว ชาวอีสานนับจากบรรพบุรุษเป็นต้นมา จึงได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา ได้สร้างสรรค์ สังคม พิทักษ์รักษา พัฒนา และกำหนดรูปแบบวิถีชีวิตภายใต้อิทธิพลดังกล่าวเรื่อยมา โดยเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับวรรณกรรมของชาวอีสาน ได้มีการประยุกต์และพัฒนารูปแบบร้อยกรองจากฉันทลักษณ์ของภาษาบาลีมาเป็นรูปแบบของตนเอง โดยใช้ภาษาท้องถิ่นสอดสวมเข้ากับลีลาและสำนวนของฉันทลักษณ์ที่ได้ดัดแปลงมาจากโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่ายในวรรณคดีบาลีมาปรับใช้จนมีเอกลักษณ์และรูปแบบของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งในที่นี้หมายถึงาวรรณกรรมในทางพุทธศาสนา เช่น วรรณกรรมเกี่ยวกับคำสอน วรรณกรรมนิทาน วรรณกรรมพื้นบ้านต่าง ๆ เป็นต้น

วรรณกรรมที่ปรากฏเด่น ๆ ในสมัยนั้นและเป็นที่ยอมรับมาจนถึงบัดนี้ ส่วนใหญ่มีเค้ามาจากนิทานปรัมปรา นิทานชาดกทางพุทธศาสนา นิทานพื้นบ้าน เช่น เรื่องท้าวขุนทึ่ง ท้าวกำกาดำ สังข์สินชัย เป็นต้น วรรณกรรมดังกล่าวได้มีการจารลงในใบลานเป็นหนังสือผูก หนังสือมัด และหนังสือก้อม ด้วยอักษรธรรมบ้าง อักษรไทยน้อยบ้าง ในจำนวนวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเรื่องหนึ่งชื่อ เสียวสวาด เป็นวรรณกรรมคำสอนที่แอบซ่อนภษิตและปริศนาธรรมแห่งพุทธศาสนาไว้อย่างลึกซึ้ง มีสำนวนโดดเด่นด้วยถ้อยความที่มีลักษณะเป็นคำคมคารมปราศรัย เป็นที่นิยมในหมู่ชนชาวอีสาน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจนำเสนอปรัชญาธรรมที่ซ่อนอยู่ในเรื่องเสียวสวาดด้วยวิธีการแห่งการตีความ (Interpretation) ซึ่งเนื้อหาจะมีลักษณะเป็นคำภษิตบ้าง คำสุภษิตบ้าง หลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาบ้าง คำคมบ้าง คำพะยาบบ้าง โดยปรากฏในรูปฉันทลักษณ์ เช่น ‘*ความรหัสอย่าได้ใช้สูสองหู ญิงสามผัว อย่าวนเวียนกลัว ชายใดได้ แถหัวสามบวช ให้อูก โลละเว้นอย่ากลัวเกี่ยวสหาย*’ ตีความได้ว่า 1) ให้รักษาความลับให้ต้อย่าแพร่งพรายไปให้คนอื่นได้ยินถึงสองหู 2) ญิงที่มีถึงสามผัวและชายที่บวชถึงสามหนอย่าได้เกี่ยวข้องเป็นอันขาด (Khun Phrom Prasat, 1967) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วรรณกรรมอีสานให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาอีสานให้คงอยู่สืบไป

ความรู้ในวรรณกรรมอีสานเรื่องเสี้ยวवाद

การให้ความรู้ในวรรณกรรมอีสานเรื่องเสี้ยวवादถือว่าเป็นความจำเป็นเบื้องต้นที่ต้องศึกษาความหมาย ประวัติความเป็นมา และสารัตถะของเสี้ยวवाद แต่จะนำเสนอพอสังเขป โดยมีประเด็นที่ควรศึกษาอยู่ 3 ประการ คือ

1. ความหมาย

คำว่า เสี้ยวवाद เป็นภาษาล้านช้าง (แต่ในวรรณกรรมล้านนานิยมเรียกว่า เฉลียวฉลาด) ในเรื่องความหมายพระอริยานุวัตร (เขมจารีเถระ) ท่านกล่าวถึง ‘เสี้ยวवाद’ ว่าหมายถึงผู้เชี่ยวชาญในความรู้ที่เชื่อถือได้ (Rueangsuwan, 1984) และในหนังสือวิชาการอีกเล่มกล่าวถึง ‘เสี้ยวवाद น.’ อีกเช่นกันว่าหมายถึงชื่อวรรณคดีอีสานเรื่องหนึ่ง เรียกหนังสือเสี้ยวवाद โดยมีคำอธิบายเป็นภาษาอังกฤษว่า name of an Isan tale. (Pinthong, 1989)

อีกความหมายหนึ่งที่เป็นความหมายดั้งเดิมแบบชาวบ้าน ซึ่งมีพระมหาเถระชาวอีสานรูปหนึ่งได้ให้ความหมายไว้อย่างลึกซึ้ง โดยท่านกล่าวว่า คำว่า เสี้ยวवाद เป็นชื่อเรื่องที่เพี้ยนมาจากคำว่า เฉลียวฉลาด อันเป็นชื่อต้นเค้าของเรื่องดั้งเดิมของวรรณกรรมล้านนา หมายถึงผู้มีสติปัญญาสูงส่ง กล่าวคือวรรณกรรมเรื่องนี้ใช้ตัวเอกของเรื่องเป็นชื่อเรื่อง ที่จริงนั้นตัวเอกของเรื่องมีพี่ชายคนหนึ่งชื่อ..ศรีเฉลียว ฉะนั้น กวีบางท่านจึงเรียกชื่อเรื่องว่า ศรีเฉลียวเสี้ยวवाद แต่บางท่านก็เขียนชื่อเรื่องว่า เสี้ยวवादส์ เช่นฉบับของขุนพรหมประศาสน์ เป็นต้น วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมชิ้นเอกมีสำนวนที่ไพเราะ เนื้อหาสาระล้วนมีแต่คำคม ปรัชญาจะเรียกว่าเป็น..ปรัชญา ก็ไม่ผิด เพราะปริศนาธรรมที่นักปราชญ์นำมาแต่งไว้เก่าแก่จริง ๆ ล้วนมีอรรถรสลึกซึ้งมาก ไม่เห็นมีแห่งใดที่ท่านบูรพาจารย์แต่งไว้ทัดเทียมเสี้ยวवादได้ (Phra Ariyanuwat, MPP)

ดังนั้น จึงกล่าวถึงความหมายได้ 2 นัย คือ เสี้ยวवादเป็นคุณสมบัติภายในของคนที่แสดงถึงความเป็นผู้เฉลียวฉลาดปราดเปรื่องในวิชาความรู้ที่มีความน่าเชื่อถือ และเสี้ยวवादเป็นชื่อหนังสือวรรณกรรมที่บอกเล่าและบันทึกคำสอนเชิงปริศนาธรรม หรือเรียกอีกชื่อว่า ปรัชญาธรรมทางพุทธศาสนา ที่แฝงไว้ด้วยภาษิตและสุภาษิตอย่างลึกซึ้ง มีไว้สำหรับสอนประชาชนให้เป็นผู้ตั้งอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม

2. ประวัติความเป็นมา

วรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเรื่องเสียวสวาดเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในดินแดนล้านช้าง หากศึกษาประวัติศาสตร์จะพบว่า ในปี พ.ศ.2322 ดินแดนอีสานส่วนบนเป็นดินแดนที่อยู่ในความปกครองของอาณาจักรล้านช้าง (Siththitankit, 2005) ในกาลต่อมา ดินแดนดังกล่าวได้ตกมาเป็นของไทยในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช วรรณกรรมเรื่องนี้มีลักษณะเป็นนิทานสุภาษิตปริศนาธรรม และเป็นนิทานวรรณกรรมที่ประเทืองปัญญาให้คุณค่าทางอารมณ์ ส่วนมากพระสงฆ์จะนำมาเทศน์ในงานเทศกาลเพื่อสั่งสอนชาวบ้าน และชาวบ้านนิยมนำวรรณกรรมเรื่องนี้มาอ่านในบ้านที่มีงานศพ อย่างที่เรียกกันในภาษาท้องถิ่นว่า ‘เงินเหือนดี’ เดิมวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาดเป็นนิทานพื้นบ้าน และสืบต่อ ๆ กันมาด้วยวิธีเล่าปากเปล่าหรือเรียกตามภาษาบาลีว่า มุขปาฐะ เมื่อถึงยุคสมัยที่มีการบันทึกด้วยการจารอักษรใบลาน นักปราชญ์ก็นำมาจารลงในใบลานจนกลายเป็นวรรณกรรมลายลักษณ์อักษร และเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในเวลาต่อมา สันนิษฐานกันว่าเรื่องเสียวสวาดเป็นนิทานชาวบ้านก่อนแล้วพัฒนาการมาเป็นนิทานชาดก ซึ่งมีการปรารภถึงปัญญาบารมีว่ามีคุณมากยิ่งนัก พระอานนท์สงฆ์ในปัญญาบารมีของเสียวสวาด จึงอาราธนาพระพุทธเจ้าทรงแสดงให้ฟัง พระพุทธเจ้าจึงเล่าเรื่องเสียวสวาดให้พระอานนท์ฟัง (Inyaem, 1981)

เมื่อชาวล้านช้างรับอิทธิพลมาจากแนวความคิดทางพุทธศาสนา จึงได้รับการดัดแปลงนิทานชาวบ้านมาเป็นเรื่องชาดก โดยแทรกแนวคิดเรื่องพระโพธิสัตว์ การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร นิทานเรื่องเสียวสวาดจึงได้กลายมาเป็นนิทานชาดกด้วยเหตุนี้ อาณาจักรล้านช้างจึงได้รับอิทธิพลจากทางวัฒนธรรมจากล้านนา และอีสานของไทยซึ่งในขณะนั้นอยู่ในความปกครองของล้านช้าง ก็สืบทอดวัฒนธรรมนั้นจากล้านช้างมาอีกต่อหนึ่ง

3. สาระตละในเรื่องเสียวสวาด

คำว่า สาระตละ หมายเอาความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น (ทัศนะ) ของผู้ศึกษาวรรณกรรมเรื่องเสียวสวาด แล้วตกผลึกเป็นความรู้เฉพาะของผู้ศึกษา ซึ่งมีทั้งศึกษาปกติธรรมดาและทำวิจัย สามารถสรุปความได้ว่า วรรณกรรมเรื่องเสียวสวาดของอีสานได้มีเล่าสืบขานกันมาช้านาน จนกระทั่งได้มีผู้ได้บันทึกโดยจารลงในใบลาน

ในหลายสำนวน ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ก็จะเหมือน ๆ กัน แต่รายละเอียดจะแตกต่างกันไปบ้าง การจารลงในใบลานนั้นจะมัดรวมกันเป็นผูก ๆ มีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ร้อยแก้วนิยมใช้อักษรธรรม วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมเก่าแก่ที่สุดและมีต้นกำเนิดร่วมสมัยกับวรรณกรรมเก่าแก่ของลาว คือเรื่อง Jataka (ชาตกะ) และ Pancatantra (ปัญจตันตระ) เพราะมีเนื้อหาใกล้เคียงกัน ซึ่งพระอริยานูวัตรให้ความเห็นว่าน่าจะแต่งประมาณพันกว่าปีมาแล้ว โดยจารด้วยอักษรไทยน้อย (Phra Ariyanuwat, MPP)

วรรณกรรมเรื่องเสี้ยวสวาดมีแนวคิดหลักได้แก่ ปัญญาประเสริฐกว่าทรัพย์ การใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเลื่อมใสศรัทธาและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป มีโลกทัศน์ที่มีลักษณะสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา เป็นวรรณกรรมเรื่องหนึ่งที่นิยมนำไปอ่านในงาน ‘งานเฮือนดี’ เป็นคลังของปัญญาให้คติสูงส่ง สอนข้าราชการ วิจารณ์การเมือง ให้ความรู้เรื่องชีวิตและสังคมอย่างลึกซึ้ง มีปริศนาธรรมที่น่าศึกษา สะท้อนภาพสังคม เป็นวรรณกรรมคำสอนที่มีวิธีการดำเนินเรื่องแบบเล่านิทานซ้อนนิทาน ส่วนมากผู้แต่งจะยกภาษิตคำสอนขึ้นมาแล้วจะเล่านิทานประกอบ เป็นการอธิบายภาษิตหรือคำสอนนั้น ๆ นิทานที่ยกมาประกอบนั้นส่วนใหญ่มาจากคัมภีร์ธรรมบทและคัมภีร์มังคลัตถปิณี ส่วนเค้าโครงเรื่องได้รับอิทธิพลจากนิทานเรื่องนางตันโตรในนิทานอาหรับราตรี การที่วรรณกรรมเรื่องเสี้ยวสवादได้จารลงในใบลานผูกมัดรวมกันเป็นแบบหนังสือผูกนั้น นักปราชญ์บางท่านจึงเรียกว่า ลำเสี้ยวสवाद คำว่าเสี้ยวสवादในภาษาไทยพื้นเมืองอีสานมีความหมายตรงกับภาษาไทยกลางว่า เฉลียวฉลาด (Khunthawee, 1981)

ปัญหาเสี้ยวสवाद เดิมมีอยู่ในคัมภีร์ใบลาน แต่ไม่ได้อธิบายไว้ว่าอย่างไร ข้าพเจ้าจึงได้คัดเอาหัวข้อปัญหามาอธิบายความหมายตามความเห็นของตนเองบ้าง โดยอาศัยหลักธรรมเปรียบเทียบ ให้อธิบายความหมายเป็นธรรมาธิษฐานบ้าง บุคลาธิษฐานบ้างแล้วแต่จะตรงกับรูปของปัญหา (Phewphan, 2001) ตัวอย่างคำสอนในวรรณกรรมเรื่องเสี้ยวสवादของล้านนาและเสี้ยวสवादของอีสานล้วนเป็นคำสอนเพื่อให้สังคมล้านนาและอีสานได้ตระหนักถึงค่านิยม ความประพฤติในการปฏิบัติตน เพื่อให้ถูกต้องตามจารีตประเพณีของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ทั้งในทางตรงคือสะท้อนออกมาในรูปของนิทาน และในทางอ้อมที่สะท้อนออกมาในรูปของภาษิต ปริศนาธรรม คำสอนของแต่ละสังคม (Khunthawee, 1981)

เสียวสวาทเป็นวรรณกรรมร่วมสมัยกับวรรณกรรมเก่าแก่ของลาว น่าจะแต่งประมาณพันปีมาแล้ว นิยมจารลงในใบลานด้วยอักษรไทยน้อย มีแนวคิดหลักคือเน้นยกย่องปัญญาเหนือกว่าประเสริฐกว่าทรัพย์ เน้นใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาคือเป็นคุณคลังปัญญาให้คติธรรมสูงส่ง อธิบายหลักธรรมเชิงเปรียบเทียบ เชิงบุคลาธิษฐาน และเชิงธรรมาธิษฐาน

ทฤษฎีที่ใช้ประกอบการตีความ

แต่เดิมศาสตร์แห่งการตีความได้ถูกนำไปใช้ในการตีความคัมภีร์ไบเบิลเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นศาสตร์นี้ได้รับการพัฒนาเพื่อใช้ในการตีความหนังสือทั่วไปอีกด้วย เพื่อความสมเหตุสมผลทางวิชาการจึงนำเสนอทฤษฎีสำหรับใช้เป็นฐานประกอบการตีความ 2 ทฤษฎี ได้แก่

1. การตีความเชิงศาสนา (Religious Interpretation) : เป็นกลุ่มการตีความที่นิยมภาวะเหนือธรรมชาติ (Supernatural Interpretation) ซึ่งแบ่งออกได้อีก 3 แบบ คือ

1.1 การตีความหมายแบบนิทานเปรียบเทียบ (Allegorical) หมายถึงการตีความด้วยการทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรม โดยการใช้คำอุปมาอุปไมยบ้าง การใช้สัญลักษณ์บ้าง การเล่าเรื่องประกอบบ้าง

1.2 การตีความหมายแบบผู้เข้าฌานหรือจิตวิจักขณ์ (Mystical) มี 2 นัยคือ (1) การตีความที่มุ่งถึงผู้เข้าฌานหรือผู้เข้าถึงความรู้แบบประจักษ์แจ้งด้วยจิต โดยมีแนวความคิดว่า คนแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของอันติมัจจะ ดังนั้น เป้าหมายสูงสุดของชีวิตเป็นการกลับคืนสู่อันติมัจจะหรือวิญญาณสากล (2) การตีความที่มุ่งถึงความหมายระดับฌานหรือวิจักขณ์นี้เป็นวิถีตีความคำพูดหรือบทนิพนธ์ของผู้เข้าถึงฌาน ซึ่งจะเข้าใจหรือเห็นในขณะเข้าฌาน

1.3 การตีความตามตัวอักษร (Literal) : เป็นการถือเอาความหมายเท่าที่ปรากฏตามตัวอักษรในคัมภีร์ การตีความแบบนี้เป็นของคนที่มีศรัทธามากกว่าปัญญา คือคนที่เชื่อมั่นว่า ข้อความในคัมภีร์คือข้อความของพระเจ้าหรือศาสดาผู้เป็นสัพพัญญู จึงเป็นความจริงที่เชื่อถือไม่ได้

2. การตีความเชิงปรัชญา (Philosophical Interpretation) : เบื้องต้นมีคำถามว่าการตีความเชิงปรัชญาคืออะไร? ภาษากับศาสนาแยกกันไม่ออกฉันใด ภาษากับปรัชญาก็แยกกันไม่ออกฉันนั้น ทั้งศาสนาและปรัชญาต่างอาศัยภาษา (Language) เป็นสื่อในการแสดงออกเพื่อให้เกิดความเข้าใจ การที่ความเข้าใจต้องอาศัยภาษาเราเรียกกิจกรรมนี้ว่าการตีความ (Interpretation) ดังนั้น การตีความปรัชญาหรือที่รู้จักกันในนามว่าปรัชญาตีความ ที่แท้จริงแล้วเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 แนวคิด คือ ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) และอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ปรัชญาการตีความก็คือปรัชญาที่เน้นความจริงหรือความเข้าใจที่ได้จากภาษาสามัญ (Common language) หรือภาษาพูดของชาวบ้านก็เรียก ซึ่งตรงข้ามกับปฏิฐานนิยมที่เน้นภาษาอุดมการณ์ นักภาษาอุดมการณ์มักกล่าวว่า เราพูดภาษา (We speak language) ซึ่งเป็นภาษาปกติที่เราคุ้นชินกันว่าคนต้องพูดภาษา แต่ปรัชญาการตีความหรือภาษาสามัญมักกล่าวว่า ภาษาพูดเรา (Language speak us) ซึ่งทำให้เกิดคำถามว่า ภาษาพูดเราอย่างไร? ตามทัศนะของปรัชญาการตีความมีความเป็นไปได้ที่ภาษาพูดเรา หมายถึงภาษาเป็นสิ่งควบคุมเรา ทำให้เราต้องพูดภาษานั้น (Nimananong, 2009)

เพราะฉะนั้น ทฤษฎีที่ใช้ในการตีความในครั้งนี้มี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการตีความเชิงศาสนาซึ่งเป็นการอธิบายนามธรรมไปสู่รูปธรรม บทนิพนธ์ของผู้เข้าถึงฌานจะเข้าใจหรือเห็นในขณะที่เข้าฌาน การตีความตามตัวอักษร และการตีความเชิงปรัชญาที่เน้นความจริงหรือความเข้าใจที่ได้จากภาษาสามัญ (ภาษาพูดอย่างชาวบ้าน)

การตีความปรัชญาธรรมในวรรณกรรมอีสานเรื่องเสี้ยวสวาท

หากกล่าวตามวิธีการศึกษามีหลายประการ เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การบูรณาการ การปรับใช้ การตีความ เป็นต้น แต่บทความนี้ประสงค์ใช้วิธีการแห่งการตีความ (Interpretation) ซึ่งหมายถึงการทำความเข้าใจในตำราและตัวบท (Text) และเมื่อทำการตีความอย่างครบถ้วนแล้วจะก่อให้เกิดความหมายใหม่ (New meaning) คือ เกิดความรู้ความเข้าใจใหม่ (Bunchuea, 2004) ฉะนั้น ประเด็นหลักในข้อนี้มี 2 ประการ คือ ปรัชญาธรรมกับถ้อยคำที่เป็นปรัชญาในวรรณกรรมเรื่องเสี้ยวสวาท มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความหมายของปรัชญาธรรม

คำว่า ปรัชญาธรรม ไม่ใช่คำทางวิชาการที่เป็นทางการ แต่เป็นคำที่เกิดจากการผสมกันของ 2 คำ คือ ปรัชญากับธรรม คำว่า ปรัชญา หมายถึงการแสวงหาความรู้ หรือทฤษฎีที่ว่าด้วยหลักการซึ่งรองรับความประพฤติ ความคิด ความรู้ (ของมนุษย์) ซึ่งประกอบด้วยจริยศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ตรรกศาสตร์ อภิปรัชญา ญาณวิทยา ฯลฯ (Thongrunroj, 2004) และคำว่า ธรรม หมายถึงสภาพที่ทรงไว้ ธรรมดา ธรรมชาติ สภาวธรรม สัจธรรม ความจริง เหตุ ต้นเหตุ สิ่ง ปรากฏการณ์ สิ่งที่ใจคิด คุณธรรม ความดี ความถูกต้อง ความประพฤติชอบ หลักการ แบบแผน ธรรมเนียม หน้าที่ ความชอบ ความยุติธรรม พระธรรม (Phra Dhammapidok (P.A. Payutto), 2003) เมื่อนำ 2 คำนี้ มาผสมกันก่อให้เกิดคำใหม่ที่ว่า ปรัชญาธรรม ในที่นี้จึงหมายถึงสิ่งหรือหลักการที่ช่วยให้มีการแสวงหาความรู้อันเป็นความประพฤติ ความคิดและความรู้ของมนุษย์ผู้เป็นชาวอีสาน

2. ตัวอย่างถ้อยคำที่เป็นปรัชญาธรรม

วรรณกรรมเรื่องเสียวสวาดมีเนื้อหาที่บอกเล่าผ่านนิทานทั้งหมด 51 เรื่อง แต่ในบทความนี้ขอนำเสนอตัวอย่างถ้อยคำผ่านนิทาน 3 เรื่อง ดังนี้

(1) เรื่องเกี่ยวกับการใช้และดำเนินชีวิตของชาวอีสาน

เนื้อหาของนิทานเรื่องที่ 1 เป็นการบอกเล่าว่า พ่อของศรีเฉลิยและเสียวสวาด ก่อนตายได้เรียกลูกทั้งสองมาสั่งสอน ดังความในวรรณกรรมว่า

ความร่ำส ออย่าได้	ไขสู่สองหู
ญิงสามผัว	อย่าวนเวียนกลั้ว
ชายใดได้	ແถหัวสามบวช
ให้ลูก ไลละเว้น	อย่ากลั้วเกี่ยวสหาย

(Khun Phrom Prasat, 1967: 4)

ข้อความข้างบนสามารถนำไปสู่การตีความได้ทั้งศาสนาและปรัชญา ตีความเชิงศาสนาตรงกับแบบเปรียบเทียบของการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกภายนอก และเชิงปรัชญาคือภาษาโบราณที่เป็นธรรมดาสามัญของชาวบ้านอีสานมี 2 นัย คือ

- 1) ให้รักษาความลับให้ดี อย่าให้แพร่พรายไปให้คนอื่นได้ยินถึง 2 หู
- 2) หญิงที่มีผ้าหรือสามีนั่ง 3 คน และชายที่บวชถึง 3 ครั้งหรือบวช 3 โบสถ์ อย่าได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือคบหาสมาคมด้วยเป็นอันขาด

ประการที่ 1 สอนให้มีความระมัดระวัง อย่าประมาทในการรักษาความลับ เพราะการแพร่พรายความลับอาจเป็นภัยต่อตนเองได้ ตรงกับปรัชญาธรรมเรื่องอูปมาทธรรม ซึ่งปรากฏในปรินิพพานสูตร เป็นปัจฉิมโอวาทของพระพุทธเจ้าที่ตรัสว่า สังฆารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงยังประโยชน์ที่มุ่งหมายให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาทเถิด (อง.จตุกก.10/218/166)

ประการที่ 2 สอนมิให้คบกับหญิงที่มีผ้า 3 คน และชายที่บวช 3 ครั้ง เพราะบุคคลทั้งสองเป็นคนมีจิตใจไม่มั่นคงไม่จริงใจ เชื่อถือไม่ได้โดยมีปรัชญาธรรมสอนว่า หญิงนั้นไม่มีความยินดีเฉพาะสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่มั่นคงจริงใจในความรัก เป็นผู้มักมากในกามคุณ ขาดธรรมสันโดษ และกรณีชายบวช 3 ครั้งก็แสดงว่าชายคนนั้นเป็นคนเลาะแหละ ขาดฉันทะและวิริยะในอิทธิบาทธรรม ไม่จริงใจในเนกขัมมปฏิบัติ (ที.ปา.11/110/8)

เชื่อง	พันเฮื่อไว้	หลายลำแฮท่า
	หมาข้าวไว้	หลายบ้านทั่วเมือง
	จงหาเข้า	มาแฮในเขต
อันว่า	ของหมูนี	จำหมั่นใส่ใจ

(Khun Phrom Prasat, 1967: 6)

ข้อความข้างบนสามารถนำไปตีความเชิงศาสนาและปรัชญาได้ 2 ประการ คือ

- 1) ให้เตรียมเรือไว้ประจำท่า และให้เตรียมข้าวปลาอาหารไว้สำหรับรับแขกหลายบ้านหลายเมืองที่มาเยือนถึงบ้าน

ประการที่ 1 นี้สอนให้เป็นคนโอบอ้อมอารี มีจิตใจกว้างขวางต่อเพื่อนบ้าน ถือหลักการคือ ‘การให้’ เป็นสำคัญ เราอยากให้คนอื่นปฏิบัติกรให้ต่อเรากว้างขวางอย่างไร และทำให้เรามีความสุขแค่ไหน เวลาเราได้รับสิ่งนั้น เราก็กปฏิบัติเช่นนั้นต่อเพื่อนบ้าน โดยมีธรรมประจำใจคือ..จาคสัมปทา (ความพร้อมบริจาคเป็นการเฉลี่ยความสุข

ให้ผู้อื่น) ซึ่งเป็นหลักธรรมในสัมปรายิกัตถสังวัตตินิกธรรม (Phra Dhammapidok (P.A. Payutto), 2003: 433) และเป็นการแสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในลักษณะของ อามิสปฏิสันถาร เป็นหนึ่งในปฏิสันถารธรรม อันเป็นธรรมที่ใช้ผูกไมตรีกับเพื่อนบ้านทั่วไปทำให้เป็นผู้มีมิตรสหายบริวารมากและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความสุขและอบอุ่นใจ (อภ.ทก. 20/153/123)

2) ให้เลี้ยงสัตว์ที่มีเขี้ยวมีงา มีเล็บ เช่น เลี้ยงสุนัขหรือแมวไว้เฝ้ารักษาบ้านเรือน สุนัขจะได้เห่าหอนโจรขโมย แมวจะได้จับหนูที่เข้ามากัดเสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน และข้าวเปลือกในเล้าข้าว ข้าวสารในบ้านเรือน

ประการที่ 2 นี้สอนให้รู้จักป้องกันรักษาทรัพย์สินภายในบ้านเรือนของตนให้ปลอดภัย ไม่ประมาทเลินเล่อ ตรงกับปรัชญาธรรมข้ออารักขสัมปทา คือถึงพร้อมด้วยการรักษา ซึ่งเป็นองค์ธรรมในทิวฐธัมมิกัตถประโยชน์ (อภ.อญฐก. 23/54/340-341)

(2) เรื่องกรรมและกฎแห่งกรรม

เนื้อหาของนิทานเรื่องที่ 2 เป็นการบอกเล่าว่า พ่อตาของเสียวสวาทได้เล่านิทานประกอบอีกเรื่องหนึ่ง ดังความในวรรณกรรมว่า

อันหนึ่ง มหาเถรเจ้า	โมคคัลลาน์ ลือเดช
ถึกหมูโจร หำร้อย	ปางนั้น ก็เพื่อเวร

(Khun Phrom Prasat, 1967: 23)

ข้อความข้างบนสามารถนำไปสู่การตีความได้ทั้งศาสนาและปรัชญา ตีความเชิงศาสนาตรงกับแบบผู้เข้าฌานหรือจิตวิจักษณ์ และเชิงปรัชญาคือภาษาธรรมดาสามัญแบบชาวบ้าน ซึ่งสื่อความหมายว่า พระโมคคัลลานะถูกโจรหำร้อยฆ่าตายก็เพราะเวรกรรมในชาติปางก่อนด้วยการฆ่าเมียตาย เพราะเหตุที่เมียหาเรื่องให้นำพอกับแม่ที่แก่ชราไปปล่อยทิ้งในป่า เมื่อถึงชาติใหม่ที่เกิดมาเป็นพระโมคคัลลานะ แม้จะมีฤทธิ์เดชกล้าเพียงใดก็ตาม ก็ไม่อาจพ้นจากกรรมเวรที่ตนเคยก่อไว้ มาถึงชาตินี้จึงต้องถูกโจรหำร้อยฆ่าความว่า

ท่านหาก	ฤทธิ์เดชกล้า มีปัญญา	สามารถบินบน ฉลาดแหลม หลักกล้า
หากบ่	หาญหนีญอน โจรทำฮ้อย	เวรกรรม จำจ้อง ประหารเจ้า เพื่อเวร แท้แหล่ว

(Khun Phrom Prasat, 1967: 26)

การจะตีความและอธิบายความข้างต้นให้เข้าใจอย่างกระจ่างชัดนั้น จำเป็นต้องย้อนกลับไปเรื่องที่ปรากฏในมิลินทปัญหา ก่อน โดยพิจารณาไปยังคำถามของพระยามิลินท์ที่ถามพระนาคเสนว่า ดูก่อนพระนาคเสน บรรดาพุทธสาวกพระโมคคัลลานะ เป็นผู้มียุทธิมากกว่าองค์อื่น ๆ มีใช่หรือ? เมื่อท่านเป็นผู้มียุทธิมาก เพราะเหตุใดท่านจึงถูกโจรทำร้ายฆ่าตาย? และพระนาคเสนก็ทูลตอบพระยามิลินท์ว่า “เหตุที่ท่านหนีพวกโจรไปไม่พ้นก็เพราะ**บาปกรรม** ซึ่งท่านได้กระทำไว้ในชาติก่อนมาตามทัน กำลังแห่ง**ฤทธิ์** จึงไม่สามารถต้านทานไว้ได้” (Fine Arts Department, 1940)

จากคำตอบของพระนาคเสนที่ยกมากล่าวข้างต้น มีคำสำคัญอยู่ 2 คำ ได้แก่คำว่า บาปกรรม กับคำว่า ฤทธิ์ ในประเด็นนี้หากจะใช้หลักทางตรรกะเข้ามาเทียบ ก็จะเป็นว่า บาปกรรม เป็นสากล (Universal) ฤทธิ์ เป็นปัจเจก (Particular) อีกนัยหนึ่งว่า ฤทธิ์เป็นส่วนย่อยของบาปกรรม แต่เวลาพระยามิลินท์ถามกลับไปยกคุณสมบัติย่อย คือความเป็นผู้มียุทธิมากของพระมหาโมคคัลลานะ แทนที่จะถามถึงคุณสมบัติหลักคือความเป็นพระอรหันต์ เวลาตอบพระนาคเสนกลับไปตอบเรื่องบาปกรรม โดยละเอียดหรือทั้งความเป็นพระอรหันต์ มีข้อที่ควรพิจารณาคือว่าเวลาเราพูดถึงพระมหาโมคคัลลานะ เราจะนึกถึงคุณสมบัติของท่านอยู่ 2 ข้อ คือความเป็นพระอรหันต์กับความเป็นผู้มียุทธิมากไปพร้อมกัน ถามว่า อะไรเป็นคุณสมบัติหลักและอะไรเป็นคุณสมบัติรอง? ตอบว่า ความเป็นพระอรหันต์เป็นคุณสมบัติหลัก คือ ได้ก่อนสำเร็จก่อนหรือมีมาก่อน ส่วนความเป็นผู้มียุทธิมากเป็นคุณสมบัติรองคือเป็นสิ่งที่ได้หรือเกิดมีทีหลัง

นอกจากนี้แล้วยังมีประเด็นที่ควรนำมาสู่การพิจารณาเป็นอย่างมาก ได้แก่ คำว่า ฤทธิ์ (จากคำตอบของพระนาคเสน) “.....กำลังแห่ง**ฤทธิ์**จึงไม่สามารถต้านทานไว้ได้” ถามว่า ฤทธิ์มีความสำคัญอย่างไร? หรือฤทธิ์มีอิทธิพลต่อความคิดของมนุษย์มากน้อยแค่ไหน? ถึงขนาดที่พระยามิลินท์จำเป็นต้องตั้งเป็นคำถามต่อพระนาคเสน

3. เรื่องเหตุบัญญัติศีล 5 และศีล 8

ความสำคัญของศีล 5 และศีล 8 คือเป็นข้อประพฤติปฏิบัติประจำของบุรุษคนธรรมดา เพื่อเป็นหลักในการฝึกอบรมและพัฒนาตนไปสู่ความเป็นกัลยาณชนและอริยชน เสียวสวาดถือว่าเป็นวรรณกรรมที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ซึ่งปรากฏผ่านนิทานลำดับที่ 31 (ในจำนวน 52 เรื่อง) ความว่า ยังมีบัณฑิตผู้หนึ่งมีความเลื่อมใสในพุทธศาสนา เมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าเรื่องศีล 5 และศีล 8 แล้ว แต่ยังไม่มีความสงสัย จึงได้สร้างศาลาขึ้น 3 หลัง หลังที่ 1 มี 5 ห้อง หลังที่ 2 มี 3 ห้อง โดยที่ศาลาหลังที่ 1 ห้องที่ 1 ได้นำสิ่งมีชีวิตเช่นหมู เป็ด ไก่ เข้าไปไว้ข้างใน ห้องที่ 2 นำสมบัติต่าง ๆ เข้าไปไว้ห้องที่ 3 พาหญิงสาว แม่บ้านเข้าไปอยู่ ห้องที่ 4 เป็นห้องว่างเปล่า ห้องที่ 5 นำสุราของมีนเมาไปไว้ ส่วนศาลาหลังที่ 2 ห้องที่ 1 นำอาหารต่าง ๆ ไปไว้ ห้องที่ 2 นำเครื่องดนตรีและของหอมไปไว้ ห้องที่ 3 นำเอาฟูกหมอนและที่นั่งนอนอ่อนนุ่มไปไว้ แล้วเขียนป้ายไว้ตรงประตูเข้าเพื่อให้คนที่เข้ามาอ่าน ความว่า

บอกว่า	อิทธิวอย	มदन้อยติดข้างตาย
	แมงวันหลาย	จাজับโหล้ม
	จีหล่อให้	หาหลวี่ว่อน
	หิ้งห้อยน้อย	โคมได้ตี้มแสง
อีกห้องหนึ่งเขียนว่า	ไก่น้อยให้	กินนมก
	ลูกหมาให้	กินนมเสื่อโคร่ง
	บวกอยุ่นา	ย้ายมาหาเต่า
	เนื้อเน่า ตายคาแปลง	จาคความแสบจ่มให้

(Khun Phrom Prasat, 1967: 125-126)

ข้อความข้างบนสามารถนำไปสู่การตีความตามตัวอักษรที่ปรากฏในนิทาน ซึ่งได้ความหมายใหม่ว่ามีคนสัญจรผ่านเข้ามาแะทั้ง 2 ศาลาเป็นจำนวนมาก ฆ่าสัตว์บ้าง ลักทรัพย์บ้าง ล่วงเกินผู้หญิงบ้าง พุดเท็จบ้าง ตีมสุราเมรัยบ้าง กินอาหารบ้าง เล่นดนตรี ลูบไล้เครื่องหอมบ้าง นั่งนอนบนที่นั่งที่นอนอันนุ่มบ้างหรือไม่ก็แย่งสิ่งของกันซุลมุน วุ่นวายจนเกิดไฟไหม้ศาลาอดทั้ง 2 หลัง

เมื่อตีความแล้วทำให้เกิดปรัชญาธรรมโดยชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมของมนุษย์ ผู้ไม่มีศีล พุทธศาสนาจึงมีความจำเป็นต้องบัญญัติศีลไว้ เพื่อให้บุรุษคนธรรมดาผู้หนา ด้วยกิเลสได้ละเว้นการกระทำทางกายและทางวาจาจากสิ่งชั่วร้าย ศาลาทั้ง 2 หลังจึงอุปมา เป็นเครื่องทดสอบพฤติกรรมดิบนที่ซึ่งมิได้รับการอบรมบ่มนิสัยด้วยศีล 5 และศีล 8 แต่ถ้า ได้รับการฝึกอบรมด้วยศีลแล้วก็สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่ทางประพฤติดีประพฤติ ชอบได้ และผลคือสังคมจะมีความสุขสงบ นอกจากนี้ยังมีท่านผู้รู้ในเรื่องเสียวสวาดได้ให้ คำอธิบายเชิงปรัชญาธรรมเป็นข้อ ๆ เพิ่มเติมอีกว่า

- 1) อิทธิวอย มदनน้อยติดข้างตาย ได้แก่ ผู้น้อยอาจทำให้ผู้ใหญ่ตายได้
- 2) แมงวันหลาย จาจับโหล้ม ได้แก่ คนชั่วพูดอวดดี
- 3) จีหล่อให้ หาท้าววีวอน ได้แก่ คนคิดสิ่งใดไม่สมปรารถนาก็โอดครวญ
- 4) หิงห้อยน้อย โคมได้ต้มแสง ได้แก่ คนที่ทำความดียังไม่มาก ถ้าได้ ทำบุญเพิ่มหรือมีคนช่วยสนับสนุนก็ยิ่งรุ่งเรืองขึ้น
- 5) โกว้อยให้ กินนมกา ลูกหมาให้กินนมเสือโคร่ง ได้แก่ คนคิดผิดเห็นผิด เห็นกงจักรเป็นดอกบัว
- 6) บวกอยู่นายย้ายมาหาเต่า ได้แก่ คนดีย้ายมาหาคนชั่ว
- 7) เนื้อเนา ตายคาแปลง ได้แก่ ความชั่วที่ท่าลงไปแล้วยอมเนาเหม็น ติดตัวไปตลอดชีวิต
- 8) จากความแสงจ่มให้ ได้แก่ คนทำชั่วแล้ว รู้สึกเสียใจในภายหลังเมื่อคิดได้ (Noi Phewphan, 2001)

ปรัชญาธรรมที่กล่าวมาพอเป็นตัวอย่างข้างต้นสามารถสรุปความได้ว่า ชีวิตของชาวอีสานส่วนได้รับการสั่งสอนที่เนื่องมาจากคำสอนทางพุทธศาสนา ผ่านคำภษิต คำสุภษิต คำพะหยา หรือแม้แต่ปริศนาธรรมคำสอนในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็น ความพิเศษเฉพาะชุมชนคนอีสานโดยทั่วไป และชาวอีสานก็ได้นำคำสอนเหล่านั้น มาเป็นข้อวัตรปฏิบัติ ฝึกฝนอบรมและขัดเกลาจิตใจของตนให้กลายเป็นคนมีจิตใจดีงาม มีความโอปอ้อมอารี มิไม่ตรีต่อคนทั่วไป ไร้เล่ห์เหลี่ยม จนถูกขนานนามว่า อีสานคือ ถิ่นไทยดีมาจนทุกวันนี้

สรุป

เสียวสวาดเป็นภาษาสันข้าง ในเรื่องหมายถึงผู้เชี่ยวชาญในความรู้ที่เชื่อถือได้ วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมชั้นเอก มีสำนวนที่ไพเราะ เนื้อหาสาระล้วนมีแต่คำคม ปราชญ์จะเรียกว่าเป็น..ปรัชญา ชาวสันข้างรับอิทธิพลมาจากแนวคิดทางพุทธศาสนา จึงได้รับการดัดแปลงนิทานชาวบ้านมาเป็นเรื่องชาดก โดยแทรกแนวคิดเรื่องพระโพธิสัตว์ การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร นิทานเรื่องเสียวสวาดจึงได้กลายมาเป็นนิทานชาดก สาระสำคัญของเรื่องเสียวสवाद ได้แก่ การมีความเห็นว่าเป็นปัญญาประเสริฐกว่าทรัพย์ เน้นการใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา

เมื่อนำตัวอย่างนิทานในเรื่องเสียวสवादไปสู่การตีความ โดยใช้ 2 ทฤษฎีคือการตีความเชิงศาสนาและปรัชญาเป็นเครื่องมือในการตีความ จนได้ความรู้ที่เป็นปรัชญาธรรม 3 ประเด็น เรื่องที่ 1 เกี่ยวกับความไม่ประมาทในการใช้ชีวิตและดำเนินชีวิต ที่ให้ความระมัดระวังอย่าประมาทในการรักษาความลับ ในส่วนบุคคลได้กล่าวถึงหญิง 3 ผู้ชาย 3 โปสถ์ถือว่าเป็นบุคคลที่ไม่ควรคบหาสมาคมด้วย เรื่องที่ 2 ให้เชื่อในกรรมและผลของกรรมที่ใคร ๆ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีพ้นได้โดยท่านได้ยกพระโมคคัลลาน์เป็นตัวอย่าง ซึ่งท่านได้ถูกโจรทำร้ายฆ่า แม้ท่านจะเป็นพระอรหันต์ก็ตาม การที่ท่านต้องรับผลกรรมชั่วนั้นสาเหตุเพราะกรรมเก่าที่เคยทำไว้ในอดีตชาติตามมาให้ผล และเรื่องที่ 3 ได้เล่าเรื่องในลักษณะเปรียบเทียบให้เห็นพฤติกรรมของมนุษย์ผู้ไม่มีศีล พุทธศาสนาจึงมีความจำเป็นต้องบัญญัติศีล 5 และศีล 8 ไว้ เพื่อให้ปุถุชนผู้หนาด้วยกิเลสได้เป็นหลักประพฤติปฏิบัติ ชัดเกลตาตนเอง จนสามารถละเว้นการกระทำสิ่งชั่วร้ายทางกายและทางวาจาได้อย่างสิ้นเชิง

References

- Bunchuea, K. (2004). *Paradigm and interpretation*. (photocopy document).
- Fine Arts Department. (1940). *The Phraya Milinda's problem*. Bangkok : Charoentham Printing House.
- Inyaem, R. (1981). "Siewasawad : An analytical study". Thesis of Master of Arts. Graduate School : Silpakorn University.

- Khun Phrom Prasat. (1967). *Siewasawad : Poetry from the Northeastern region*.
 Ubon Ratchathani : Siritham Printing House.
- Khunthawee, N. (1981). “A study of the value of Isaan literature on Siewasawad”.
 Thesis of Master of Arts. Graduate School : Silpakorn University.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1996). *Thai Tripitaka*. Mahachulalongkornrajavidyalaya
 edition. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya.
- Nimananong, W. (2009). *An analysis study of the interpretations of the
 Theravada Buddhist scriptures*”. Buddhist Research Institute.
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phra Dhammapidok (P.A. Payutto). (2003). *Dictionary of Buddhism : Vocabulary
 compilation edition*. 11th printing. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya
 Printing House.
- Phra Ariyanuwat. (MPP). *Siewasawad : Prose version, phrases from Maha Sarakham
 province*. (photocopied document).
- Phewphan, N. (2001). *The problem of Siewasawad*. Khon Kaen : Khangnanawittaya.
 ----- . (2006). *The problem of Siewasawad and miscellaneous problems*. Khon
 Kaen : Khon Kaen Khangnanatham Ltd.
- Pinthong, P. (1989). *Encyclopedia of Isan-Thai-English languages*. Ubon
 Ratchathani : Siritham Printing House.
- Rueangsuwan, J. (1984). *Folk literature of the Northeastern region*. Bangkok :
 Teachers’ Council printing house of Ladprao.
- Sitthithankit, P. (2005). *History of enhances learning*. Bangkok : Sukhapabjai
 Publishing.
- Thongrunroj, J. (2004). *English-Thai Philosophical Dictionary*. Bangkok : Offset
 Press Co., Ltd.
 ----- . (2004). “*Siewasawad (Chaliew Chalad) : A comparative study of the
 Lanna version and the Isaan version in folklore*”. Thesis of Master of Arts.
 Graduate School: Ramkhamhaeng University.

